

ALAIN BADIOU'NUN DÜŞÜNÇESİNDE DEVLET VE SİYASET

Zeliha DİŞCİ*

ÖZ

Modern düşüncede siyaset ve devlet arasında ontolojik bir bağlantı vardır. Devlet ve siyaset arasında ontolojik bağlantı kurmak, devlet eylemleriyle siyasal etkinlikleri özdeşleştirmek anlamına gelir. Oysa çağdaş Fransız filozof Alain Badiou'nun düşüncesinde yönetsel aygıt olarak devlet ve siyaset farklı etkinliklerdir. Devlet ve siyaset birbirine indirgenemez. Devletten farklı bir mesele olarak siyaseti düşünen Badiou, devleti tanımlayarak devletin alanını belirler. Siyaseti, devletin merkezi ve belirleyicisi olmadığı eylemler bütünü olarak ortaya koyar.

Badiou'nun düşüncesinde devlet ve siyaset ilişkisini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışma genel olarak iki bölüme ayrılır. İlk bölümde Badiou'nun devlet fikrini tartışır. Bu fikri durum, boşluk ve durumun durumu olarak Badiou tarafından önerilen kavramlarla birlikte genişletir. Böylelikle Badiou'da devletin kapsamını belirler. İkinci bölümde devletten farklılaşan bir mesele olarak siyasete odaklanır. Siyasetin devletten nasıl farklılaştığını ortaya koymak üzere Badiou'nun siyasete yüklediği anlamları araştırır. Bu sebeple eksiltme siyaseti, siyasal olay nosyonlarına değinir. Devletin gücünü sabitleyen olaya devletin tepkisini açıklığa kavuşturur. Sonuçta bu çalışma, Badiou'nun siyasete nasıl eşitlikçi ve özgürlükçü bir değer verdiğini gösterir.

Anahtar Kelimeler: Alain Badiou, Durum, Durumun Durumu, Siyasal Olay, Eksiltme Siyaseti, Eşitlik.

THE STATE AND POLITICS IN ALAIN BADIOU'S THOUGHT

ABSTRACT

There is an ontological connection between politics and the state in modern thought. Constructing an ontological relation between the state and politics means identifying the state actions with political activities. However, the state as an administrative apparatus and the politics are different activities. The state and politics can not be reduced to each other. Alain Badiou, who considers politics as a different issue from the state, determines the area of the state by describing the state. He puts forth the politics as a whole of actions in which the state is not central and determinant.

This study, which aims to reveal the relationship between the state and the politics in Badiou's thought, is generally divided into two parts. The first section discusses Badiou's idea of the state. It expands this idea with the concepts such as state, void and the state of state which are proposed by Badiou. Thus, it determines the content of the state. The second section focuses on politics as a differentiating issue from the state. It explores the implications Badiou imposes on politics in terms of revealing how politics differs from the state. Therefore, it touches on notions such as the politics of subtraction, the political event. It clarifies the state's reaction to the event that stabilizes the power of the state. As a result, this study shows how Badiou attributes egalitarian and emancipatory value to politics.

Key Words: Alain Badiou, State, The State of State, Political Event, The Politics of Subtraction, Equality.

---

*Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü.

FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi) FLSF (Journal of Philosophy and Social Sciences)

2019 Güz, sayı: 28, ss. 169-186

Makalenin geliş tarihi: 01.09.2019

Makalenin kabul tarihi: 23.10.2019

Web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/flsf>

Fall 2019, issue: 28, pp.: 169-186

Submission Date: 1 September 2019

Approval Date: 23 October 2019

ISSN 2618-5784

Giriş

Modern bir kurulum olarak devlet, hemen her düşünürün temas ettiği bir nosyondur. Bu durum kurumsal, meşru-sembolik şiddet tekeli olarak devletin tam anlamıyla kurulmadığı, on altıncı yüzyıldan devlet yapısının olgunlaştığı günümüze kadar böyledir. Düşünürlerin devlet nosyonuna gösterdiği büyük ilgiye bağlı olarak farklı yelpazedeki filozoflar tarafından değişik şekilde ele alınan devletin çeşitli tanımları oluşmuştur. Devleti tanımlamak, onu somutlaştırmak, sınırlarını belirlemek ve görünür hale getirmek açısından önemlidir. Peki tanımlanarak sınırları belirlenen bu nosyonu anlaşılır kılmamanın siyaset açısından bir anlamı olabilir mi? Bu çalışmaya göre devleti tanımlayıp devletin nasıl işlediğini anlayarak devletin somutlaştırdığı ve izin verdiği yönetsel etkinliklerden farklı bir problem olarak siyaseti düşünmenin önü açılabilir. Düşünce tarihinde Platon'dan beri siyasetin yönetimle özdeşleştirildiği görülür. Oysa çağımızda farklı düşünürler tarafından hatırlatıldığı gibi, siyaset ve yönetim aynı şey değildir. Önerdiği kavram setiyle devleti yeniden tanımlayan Alain Badiou, devletten farklılaşan bir mesele olarak siyaseti düşünen filozoflardan biridir. Tanımlarıyla devletin alanını sabitlerken aynı zamanda devletin merkezi ve yönlendiricisi olmadığı bir siyaseti düşündüğü için bu çalışma açısından önem kazanır.

Badiou, devletin himayesinde olmayan, yani “özgürleştirici” etkinlikler açısından siyaseti sorunsallaştırır. İşte bu sebeple, bu çalışma bütün olarak Badiou'nun düşüncesine odaklanmak yerine, özgürleştirici siyaset fikri bağlamında Badiou'da devletin konumuna odaklanır. Devleti ve devlet etkinliklerinden özgür/farklı düşünüp davranma biçimi olarak siyaseti ortaya koymak amacıyla temelde iki bölüme ayrılır: Öncelikle Badiou'nun düşüncesinde devlete odaklanır ve bu bağlamda durum, boşluk ve durumun durumu kavramlarını ele alır. Badiou'nun devleti nasıl tanımladığını ve kavradığını ortaya koyarken düşünme şeklini de yansıtır. Çalışmanın ikinci kısmı ise devlet yapısından ve etkinliklerinden farklı bir mesele olarak siyasete odaklanır. Devlet ve siyasetin Badiou'da nasıl birbirinden farklılaştığı sorusunu doğrudan siyasetin anlamını düşünerek yanıtlar. Badiou'da yönetsel faaliyetlerden, yani devlet edimlerinden farklı olarak siyaset, devletin içinden devlete karşı bir etkinliktir. Devletin gücünü konsolide etmeyip, devletin yasasından özgürleştirir.

Durum, Boşluk ve Devlet

Devlet kavramı İngilizcede *state* ile karşılanır. Kavram olarak devletin kökünde yer alan Latincedeki *status*, öncelikle *stare* yani ayakta kalma/durma fiiliyle ilişkili olarak geriye/arta kalan, ayakta duran/kalan,

geçerli olan, sabit, kararından pes etmeyen anlamlarını taşır. Aynı zamanda (varlık durumu veya) durum, koşul, pozisyon olarak *status*, bir topluluğun sağlıklı düzenine işaret eder (d'Entrèves, 1967: 30). Bütün bu anlamlarıyla birlikte *state* kavramı, devleti karşılarsa da Badiou'da devlete denk düşmez. *State* kavramını doğrudan felsefesinin temeline koyan Badiou, devlet için ikinci bir kavram kullanarak onu *state*'ten farklılaştırır. Gerçekte devlet bir durum olmaktan ziyade durumun durumuna veyahut ilanına, dile getirilmesine ve korunmasına işaret eder. İlk bakışta modern toplumun ve kapitalist ekonomik formasyonun gelişmesine paralel olarak beliren bir nosyon olarak devlet, toplumdaki nispeten ayrı ve toplumsal birliği sağlayan ikinci, ek bir varlık gibi görünür. O halde Badiou açısından baktığımızda devleti *state* kavramından hareketle sadece durum olarak kavramak, devleti yanlış yorumlamak anlamına gelir. Diğer bir deyişle devleti durumla sınırlı düşünerek devletin varlık biçimini ve modern dünyadaki işlevini ya kavrayamayız ya da eksik veyahut yanlış yorumlarız. Devlet nosyonunu doğrudan yalnızca durum ile özdeşleştirmeyen Badiou, devleti kavramımız açısından işlevsel olabilecek ikinci bir kavram önerir: Durumun durumu. Önerdiği bu kavram aracılığıyla Badiou hem durumu hem de durumu aşan bir yapı olarak devleti yeniden düşünme imkânı bulur.

Durum

Bir şeyin belirmesi, yani varlık kazanarak vücuda gelmesi bir olması pahasıdır. Bir olması ise çok olmasından ayrılamaz. Çok, mantıksal olarak çokluklardan oluştuğu için Badiou "Bir, yoktur" der ve "Bir yerine bir-olarak sayım vardır" diye ekler (Badiou, 2005: 29). Bir sayım, çokluğun çokluk olarak anlaşılır olduğu durumlar/koşullar sistemidir. Durum ise bir olarak sayılabilir şeylerin çokluğudur. Diğer bir deyişle, bir-olarak-sayım işlemine bağlı, tikel bir sayım yoluyla yapılanmış çokluktur. Var oluşu bir ile çerçeveler. Bir-olarak-saymak, varlığı yapılandırmaktır. Bir hem yapılandırılmış sunumun rejimidir hem de sunumun kendisinin imkân rejimidir (Badiou, 2005: 52). Sayma işlemi ile beliren birlik çok olamı örter. Çok, sayımın birine göre olan yasaca düzenlenen şeydir. Bu bakımdan her durum yapılmıştır, inşa edilmiştir diyebiliriz. Kurulduğunu söylediğimiz durumun bir yapısı bulunur. Bu yapı (*structure*), bir-olarak-sayım rejimidir (Badiou, 2005: 24). Biri ancak birden fazlanın içinden çekip çıkarabilmemiz sebebiyle birlik çoklukta belirir. Bu bakımdan çokluk, mantıksal ve geriye dönük olarak bire önceldir, saf çokluğun yerini tutar. Bir-olarak-sayım varlığın çokluğuna bağlı olarak hep bir sonuçtur. Her durum için, bir/çok çiftinin evrensel uygunluğunu kurar, inşa eder. Badiou'ya göre, sayımın etkisi olmaksızın durum yoktur ve durum, kendi içinde çokluktur.

Çokluğu tutarlı ve tutarsız çokluk olarak ayıran Badiou açısından çokluğun niteliği bir sayımla birlikte oluşur. Sayımdan önceki çokluk tutarsız, saf olmayan çokluk iken sayım sonrasında saf, tutarlı çokluk oluşur. Saf olmayan, tutarsız çokluk, varlığın ele gelmez ufkudur (Badiou, 2005: 34). Durum, geriye dönük olarak düşündüğümüzde, tutarsız/saf olmayan çokluktur. Tahmin yoluyla durum, tutarlı, saf çokluk birliklerinden ibaret olan sunum terimlerinden oluşur (Badiou, 2005: 26). Bir-sayma işlemiyle kurulan, tutarlılık kazanan çokluk olarak durum, tutarlı birliktir. Saf çokluğun tutarlılık kazanmış halidir. Yapılanmış çoklukta, yani tutarlı birlikte kapsamanın ve içermenin tikel bir kriteri vardır (Hallward, 1998: 90). Saf çokluğu veyahut tutarsızlığı dışlayan durumda tikel kriterlere uymayan ve sayılmayan hiçbir şey bulunmaz. Durum, bir çokluk ya da küme olmanın yanı sıra bir ilişkiler ağına yaslanır ve onları yeniden üretir. Varlığı içinde saf bir çokluk olan durum, görünüşü içinde aşkın bir yasamanın sonucudur (Badiou, 2004: 13).

172

Hiçliğin-Çokluğu Olarak Boşluk

Söylenbilir olanla sınırlandırılmış olan durumda her şeyin sayıldığı düşünülmesine rağmen onu hep bir hayali artık izler. Her bir sayıma daima birden kalan fazlalık olarak bir formundan farklılaşan çokluğun artığı eşlik eder (Badiou, 2005: 53). Bir-olmayan saf/tutarsız çokluk durumun içinde her şeyden dışlanır. Bu, saf çokluğun aynı zamanda sunumdan dışlanmasını ifade eder. Durumun bütünlüğü veyahut bir sayım ile yakalanan birlik, birin ve tutarlılığın yasasına boyun eğer. Sayılanlardan oluşan bütünlük, yani, bir olarak durum karşısında saf çokluk, sayılmayanlardan ya da sayıma gelmeyenlerden oluşan hiçtir. Hiç olmak ise olmamaktan farklıdır (Badiou, 2005: 53). Yokluk olarak olmamanın aksine hiç olma, var olmanın temelidir. Badiou'nun da söylediği gibi, "var olmayan *hiç*'tir. Fakat hiç olmak hiçbir şekilde hiçbir şey olmamak anlamına gelmez. Hiç olmak, var olmamak demektir ama bir dünyaya veya belirli bir yere has bir biçimde var olmamak demektir" (Badiou, 2015: 142). Hiç, sunumun meydana geldiği birin kompozisyonlarının bütünüdür. Hiçin, temsil edilemez formda da olsa, varlığı vardır.

Kavranamayan bir boşluk şeklinde düşünebileceğimiz hiç, yapı olarak sunum ve yapılandırılmış sunum olarak sunum arasındadır, sunulan tutarlılık ve sunulacak şey olarak tutarsızlık arasındaki boşluktur. Bir şey olmayan olarak hiç (bir şey), sunumdaki sunulamayanın adı, bir sayma işleminin üzerinde yapıldığı saf çokluktur (Badiou, 2005: 55). Hiçliğin-çokluğu, boşluk kimseyi dışlamaz ve kısıtlamaz: "Varlığın mutlak

tarafsızlığıdır” (Badiou, 2004: 77). Tutarlı çokluk olan bir durum karşısında tutarsızlığı, yani yasasızlığı sebebiyle karar verilemez, kavranamaz olandır. Durum içinde kavranamadığı için boşluk olarak kalır. Durumun boşluğu olarak boşluk, verili kodlamadan kaçan, kendine özgü bir istikrarsızlığa eklenendir. Badiou'ya göre, zenginler açısından yoksullar, varoşların kalabalığı, dışlananlar boşlukturlar. Göçmenler, yabancılar Avrupa'nın boşluğudur ve boşluk, çokluktur. Boşluk karşısında Avrupa “doludur”. Yurttaşlara dayanan devlet de bir doluluk uzamıdır ve boşluk, dışlananların mekânı olarak somutlaşır (Çetinkaya, 2005:157-160).

Bir-olarak-sayımın kıyasında beliren fazlalık olarak boşluk farksız, sonsuz ve ölçsüzdür. Sunumun içinde işaretlenen sunulamaz olanın birliğini ifade eder (Badiou, 2005: 69). Sunulamaz olan, gezgindir: çünkü herhangi bir sunulan çokluğa göre tutarsızdır. Boşluğun sonsuzluğu sunulamaz olmasıyla, durum dışı olmasıyla aynı şeydir. Durum dışında kaldığından temsil edilemez. Durum, düşünülebilir ve temsil edilebilir öğelerden oluşur. Durum karşısında boşluk, düşünülebilir durum olarak varlığın aşımıdır. Durumu aşan boşluğun belirli bir yeri ve yönü yoktur. Sadece hareketini görürüz. Belirli bir yeri ve yönü olmayan hareket, taşma her yerde olabilir. Badiou'ya göre, bu sayede durumun topolojisi çöker (Badiou, 2005: 74). Böylelikle farksız ve sonsuz olduğu açığa çıkan boşluğun hareketinin belirli, düşünülebilir bir doğası olmadığı için ölçsüzlüğü de tespit edilir. Badiou, kendisiyle benzer bir şekilde Aristoteles'in de boşluğu saptadığını, fakat yukarıda saydığımız olumsuz özellikleri sebebiyle boşluğun doğal varlığını reddettiğini ileri sürer (Badiou, 2005: 76). Oysa Badiou'ya göre boşluk, durum dışında olduğunda bu dışarı saf nokta olarak düşünülmelidir. Küme teorisinden hareketle boşluk, tıpkı boş küme gibidir. Belirli bir adı olmayan, dolayısıyla belirli bir uzam veya mekânı olmayan boş küme aslında noktasaldır. Ve bu noktasal olan, sunulamaz ve temsil edilemez olarak, durumun varlık noktasıdır. Ama Aristoteles boşluğu mekândan ayrı düşünemediği için bu imkânı fark edemez (Badiou, 2005: 77).

Boşluk her var olan çokluğa içkindir, onun alt kümesidir. Boşluk, her yerde yokluğuyla sunulur. Bir çokluğun sunumunda eleman olarak sayılmaz ama o çokluğun alt-kümesi olarak varlığını korur (Badiou, 2005: 87). Bir sayımın olduğu durumdaki tutarsızlığı da gösteren boşluk, yapı veyahut sunum dünyasında sabitlenemeyendir. Sabitlenemediği için bütünlenebilir, yani sayılamaz. Bu sebeple sunum veya yapı olarak durumun felaketi biçiminde belirir: “Boşluk, durumun kendi boşluğuyla karşılaşması olarak onun birliğinin çöküşüdür” (Badiou, 2005: 93). Boşluğun varlığının durum açısından yıkıcı sonuçları bulunur. Kendi başına bir-sayım olarak durum, tutarsız, saf çokluğu tutarlı kılmaya yetmez. Tutarlılığı veyahut birliği garanti edemez. Sayımdan, sunumdan kaçan bir fazlalık, başka bir deyişle boşluk

birliğin sürekliliğini engeller. Duruma istisnai olan boşluk, durumun sınırlarının çizilmesini, çizilen sınırların sürekliliğini imkansızlaştırır. Duruma içkin boşluk, onunla mücadele etmek üzere durumdan daha güçlü başka bir unsurun varlığını, yani durumun durumunu veya devleti gerekçelendirir.

Durumun Durumu ya da Devlet

Durumun varlığı garantiye alınmak isteniyorsa, sunumdaki boşluğa engel olunmalıdır. Diğer bir deyişle yapı yapılandırılmalıdır. Bu sebeple herhangi mevcudiyetin tutarlılığı/birliği, bütün yapının bir meta-yapıyla ikiye katlanmasını gerektirir. Meta-yapı, yapıda/durumda beliren boşluk karşısında yapıyı güvence altına alır, sağlamlaştırır (Badiou, 2005: 94). Durumun alt kümelerinin tamamı üzerinde sayma iktidarını uygulayan meta-yapıdır. Badiou'ya göre, her durumun bir durumu vardır. Durumun durumu sayesinde durum partiküler olarak kurulur. Ulusal bir küme olarak Fransa örneği üzerinden düşünüldüğünde, Fransa durumunun yapısı, Fransız yurttaşların ulusal kümesini ayırır (Hallward, 1998: 90). Parçalarının veya alt kümelerinin içsel konfigürasyonu olan durumun durumu, yeniden-sunum, temsildir (Badiou, 2005a: 143-4). Kolektif durumları temsil eden veyahut yeniden sunan durumun durumunda sonsuzluğa atıfta bulunan tekillikler ikinci sayımla tekilliklere, salt bedenlere ve dillere indirgenir. Kolektif durumlarda ise mevcut olan ama temsil edilmeyen tekillikler bulunur. Durumun durumu her zaman durumu aşar. Temsil edici çokluk hep sunucu çokluktan daha fazla güçte ve iktidardadır.

Badiou, durumun durumu ve siyasal durum olarak devlet nosyonlarını sıklıkla birbirlerinin yerine kullanır. Temel var sayımı, durumun durumunun düzenleyici işlevlerini devletin uygulamasıdır. Durumu kuşatarak sabitleştiren, yani organize eden dünya olarak devlet durumdan daha fazla güçte olduğu için durum üzerinde eylemde bulunur (Badiou, 2009: 114). Devletin gücü/iktidarı durumunkine üstündür. Devlet, durumda basitçe sunulanla ilintili ayrımın yapısal bir etkisidir (Badiou, 2005a: 143-4). Durumun ikinci kere yapılandırılması yoluyla sayımın yapısı, sayımı doğrulamak ve olumlamak üzere, yani pratiklerin/uygulamaların etkisini teyit etmek amacıyla ikiye çarpılır. Bu durumda sayımla beliren tutarsız, saf çokluk ve tutarlı, saf olmayan çokluk arasında oluşan boşluğu ortadan kaldırmak, hükümsüz kılmak üzere iki işlemin yapıldığını söyleyebiliriz: terimlerin bir-olarak-sayımı ve sayımın sayımı. İkinci sayma işlemi, durumun yeniden yapılandırılmış hali olarak durumun durumudur. Böylelikle durumun felaketinin önüne geçilirken birin varlığı sağlama alınır (Badiou, 2005: 94). Durumun durumu da diyebileceğimiz bir olarak sayımın sayımı,

bir-olarak-sayım yoluyla beliren her sıradan durumun neden olduğu bir yapıdır. Badiou'ya göre, kapitalist toplum durumu somutlaştırırken kapitalist toplumda gelişen devlet de durumun durumuna işaret eder. Paranın kullanımına dayanan bir-sayım mantığı olarak kapitalist durumun durumu olan kapitalist devlet, kapitalist değere indirgenemeyen unsurların kapitalizmi alt etmesini engellemek üzere çeşitli düzenlemeler yaparak onu devamlı kılmak için uğraşırken durumun durumunun işleyişini somutlaştırır.

Durumu oluşturan çokluklar durumun durumu yoluyla kendi içlerinde sıkı bir sayımdan geçirilerek birlik haline getirilir. Durumu yapılandırma, birlik haline getirmedir; kendini gruplandırma nosyonu ile gösterir. Durumun yapılandırılması, adlandırma, sınıflandırma, bölme ve paylaşırma edimlerinden oluşur. Badiou'ya göre, her sıradan durum tahakküm içinden yapılır. Durumu tahakküm altında tutanların ve yönlendirenlerin çıkarları ikinci sayımın yönlendirici güdüsü olarak belirir. Bu güdünün gerçekleşebilmesi durumun dili olarak görülebilecek bilgi nosyonuna bağlıdır. Bilgi, durumun bilgisidir. Bir sayım yasaasının hüküm sürdüğü durumun çokluğunun tutarlılığının ifadesi olarak statiktir. Nesnellik iddiasında bulunur, fakat söz konusu olan yerleşik çıkar ve farkları, pekiştirilmiş kimlikleri adlandırmaya, tanımaya ve bir yere oturtmaya yarayan onaylanmış bilgilerdir (Badiou, 2004: 138). Durumu yapılandırırken bu bilgileri kullanan meta yapı yapılandırma işlemleriyle aynı bilgilerin geçerliliğini sağlar. Çağımızda iyice yaygınlaşan kamuoyu yoklamaları, hesaplamalar, medya ölçümleri, bütçeler, krediler ikinci sayım işleminin bir parçasıdır. Devletin ortaya çıkışıyla devlet bilimi olan istatistiğin belirmesi arasındaki paralellik bu bakımdan bir rastlantı değildir. Her şeyi sayan devlet böylelikle şeylerin bilgisini toplar. Bilgi, iktidarı üreten bir güçtür. Sahip olduğu bilgilerle devlet durum üzerinde işlem yaparak onu yeniden üretir. Sayılarla işleyen devlette sayı, eksikliğin gediğini kapatır (Badiou, 2011: 35). Fakat burada dikkat edilmesi gereken nokta, durumun bilgisinin tek başına durumun birliğini sağlamaya yetmemesidir. Bilgi, düzenleme yolları sunmasına rağmen tek başına yapı ve parçaları arasındaki ilişkinin düzenlenmesinde işlevsel değildir (Hallward, 1998: 92). Fonksiyonel hale gelmek için meta-yapıya ihtiyaç duyar.

Sayımla sayımı anlamına gelen durumun durumunun basitçe bir işlemden ibaret olmadığı konusunda uyarı Badiou, ikinci sayımın birinci sayımın zorunlu bir sonucu olduğuna dikkat çeker. Durumun parçaları içermeye dayalı bütünlüğünü garanti eden meta yapı, parçaların birliğini sağlayarak, boşluğa karşı mücadele eder. Diğer bir deyişle, durumun durumu, parçaların bir olarak sayımıyla boşluğa verilen zekice bir yanıtıdır (Badiou, 2005: 98). Devlet nosyonu da Badiou'nun belirttiği gibi, durumdan ziyade durumun durumudur. Durum içindeki her parçayı tikel birlik ilkesine göre

düzenlemenin yollarını organize eder (Hallward, 1998: 91). Boşluk her kavranabilir sayımın üzerinde etkili olduğundan, durumda var olmasına rağmen sunulamayan, belirsiz ve gezgin boşlukla ancak onun gibi olan baş edebilir. Durumun durumu olarak devlet, boşluk her duruma içkin olduğu için durumdan zorunlu olarak belirir. Yurttaşlar üzerinde etkide bulunan ama bu etkisinin ölçüsü düşünce tarihi boyunca belirsiz olduğu için hep tartışılan devlet, durumda beliren boşlukla mücadele unsurudur. İnsan toplumunun üzerinde ve ondan ayrık pozisyonda, ayrı bir varlığı bulunur. Bir mekânda yaşayan insanlar durumun parçası olarak birlik oluştururken devlet onları yurttaş biçiminde sınıflandırır ve kayıt altına alır. Devlet kertesinde birey olmaktan çıkarak yurttaş şeklinde sunulan insanlar kadınlar, erkekler, çocuklar, vergi mükellefleri, suçlular, askerler, vb. şeklinde sınıflandırılır. Sınıflandırmalar yoluyla devlet, parçalarını düzenler (Hallward, 1998: 92). İçerdiği boşluk nedeniyle durumun yönetici çıkarlarını koruyarak, şeyleri yerinde tutup sınırlayarak yapıyı pozisyonda kalmasını sağlar.

Toplumdan nispeten ayrı ve zorlayıcı bir aparat olan devlet, insan toplumlarının doğal olmayan, başka bir deyişle, yapay yapılandırılma formudur (Badiou, 2016: 51). Tek tek bireylerle onları sınıflandırarak bağlantı kurması sayesinde durumu yapılandıran devletin durum üzerindeki tahakkümü fiilen mutlak, ölçülemez ve belirlenemezdir. Badiou'ya göre, sınıflandırılmış, bölünmüş, yapılandırılmış durumun üyeleri, yurttaşlar, bu mutlaklık ya da belirlenememe sebebiyle devlete uyum gösterir ya da itaat eder (Badiou, 2004: 139). Söz konusu sayımlarla devlet, birbirinden farklılaşan insanlar arasında bir güç dengesi kurar. Bir durum ısrar etmek iken, durumun durumu ise durum ve durumun parçaları arasındaki, sayım ve sayılan arasındaki ilişkiyi düzenlemektir (Hallward, 1998: 92). Kapitalist ekonomi, hükümet, mülkiyet, mülkiyeti düzenleyen yasalar, ordu, polis gibi (Badiou, 2011: 19) unsurlar/aygıtlar toplamı olan devlet düzenleyici, birleştirici ve bütünleştirici işlevini yerine getirir. Bütün aygıtlarla beraber devlet zor kullanarak örgütlenir ve gücü elinde tutar (Badiou, 2011a: 191). Gücü elinde tutması, olanaklı olan ve olmayan arasındaki ayrım çizgisini çekme kudretini devletin kendine saklamasıyla eş anlamlıdır. Sahip olduğu bu tekeli koruyan ve sürdüren aygıtlar, devletin söz konusu ayrımları nasıl belirlediği hakkında da bilgi verir.

Parçaları, yani gruplandırılmış bireylerin gruplarını tayin edip ardından gruplarına bağlılığını üreten devlet "yöneterek" kapalı bir birlik inşa eder. Yarattığı birliğin sürekliliğini sağlamada zora ve rızaya dayanan yöntemler izler. Parçaları kontrol etmek açısından önemli olan devletin yasası, temel sayma ve düzenleme yöntemlerinden biridir. Böylelikle durumun üyeleri, kontrol edilebilir hale getirilir. Birliği bozacak her şeye karşı tetikte olan devlet, yönetici devletin yanı sıra güvenlik devleti şeklinde

somutlaşır. Temsilin her anında toplumla bağlantılı olan devlet, toplumu yeniden sayan olarak onun sırtındaki bir yükür. Devletin bu ayrılığı olmasaydı, diğer bir deyişle, devlet aparatlardan oluşan bir makine olmasaydı iç savaş sürekli hale gelirdi. Oysa bütün güçler üzerinde güç olarak sadece devlet iç savaş çıkarma hakkına sahiptir. Bu durumda devlet, yasaklanan çözölme üzerine kurulur. Durumun tutarlılığından çok durumdaki tutarsızlık tehlikesinin bir sonucu olarak göröllebilir (Badiou, 2005: 109).

Devlet, durumu aşan fazlalıktır: Nasıl ki kapitalist durumda görünmeyen fazlalık olarak proletaryanın ortaya çıkmasını yasaklıyorsa benzer bir şekilde bir diğer boşluk örneği olarak göçmenlerin de karanlıkta kalmasını sağlar (Hallward, 1998: 92). Son durumda bir durumun parçalarını sayma, adlandırma ve kontrol altına alma devlete ait işlevlerdir. On altıncı yüzyıldan günümüze kadar farklı olaylara yönelik geliştirdiği davranış kabiliyetleri devletin söz konusu işlevlerinin nerede bittiğine yönelik bir soruyu doğurur. Badiou tarafından durumdaki boşluğa bir tepki olarak belirdiğine işaret edilen devletin söz konusu fazlalığının bir ölçüsü var mıdır? Badiou'ya göre, devletin durumdan fazlalığı boşlukla benzer özellikler taşır: ölçülemez, belirsiz ve sayıya vurulamaz. Dolayısıyla devletin durumu aşan bir güç fazlalığı olmasının yanı sıra bu güç fazlalığı ölçülemez. Üstün devlet iktidarının üstünlüğünün ölçüsü hakkında bir bilgimiz bulunmaz. Durumun gücünü aşan durumun durumunun gücünün aşırılığı ölçüsüzdür (Badiou, 2005a: 146). Ölçüsüz gücü sayesinde devlet, duruma göre varlığını konfigüre ederken durumu da yeniden düzenleme imkânı yakalar. Duruma üstün olan devlet iktidarı ile durumun gücü arasındaki farkın ölçüsüzlüğü aynı zamanda söz konusu farkın belirsizliğini imler. Bu belirsiz üstünlük, durumun durumunun yabancılaşan ve baskıcı doğasını maskeler (Badiou, 2005a: 146). Bu yüzden devlet, ele geçirilebilir bir iktidar değildir. Nasıl ki devlet iktidarı, durumu aşan gezgin bir fazlalıksa, duruma içkin boşluk da gezgindir: Belirli bir aktörle, örneğin proletaryayla ilelebet özdeşleştirilemez. Tutarsız çokluğun durum içindeki boşluğu tek bir özneye tahsis edilerek ebediyen onunla sunulup temsil edilemez.

Devletin Gücünden Eksiltici Bir Etkinlik: Siyaset

Duruma içkin tutarsız çokluğu veyahut boşluğu kontrol eden güvenlik unsuru olarak devlet, boşluğu ontolojik olarak bağlıdır. Kendi varlığını üretmesi ile boşluğu üretmesi arasında doğru orantı bulunur. Durumu yapılandırılırken devlet, durumda var olmayan fazlalıklar üretir. Durumun ikinci kere sayımı devlet, durum içindeki boşluğu bir parça olarak sayıp kontrol altına alır. Bunu yaparken durumun içinde var olmayan yeni çokluklar üretir (Türk, 2013: 248). Çünkü her çokluk, kendisinin yanı sıra

başkalığa tabi tekil-çoğul bir varlığa sahiptir. Çokluğun varlık koşulu olan başkalık, her varlığın zorunlu olarak çeşitliliğinin sonsuzluğudur. Örneğin, parçaları kontrol açısından elzem olan yasa, tikel niteliklidir ve fazlalık üretir. Yeni yasalar ve düzenlemeler önceki yasada üretilen fazlalığa bir tepki olarak, onu yönetmek üzere gelişir. Her bir-sayım sayılmayanı dışarıda bırakır. Bir sayan devlet, tikel olanı güçlendirirken evrensele erişemez. Onu sayabilme kudreti sebebiyle durumun üzerinde yer alan devlet, durumdaki her üyeyi eşit olarak sayamaz. Bu sebeple devletin sayımında mesele sayımın eşit olarak yapılıp yapılmadığı sorusuyla kesişir. Nitekim boşluğa bir yanıt olarak beliren devletin ikinci sayımıyla ortadan kalkmayan, yeniden üretilen tekil öge bu sayımda yok sayılarak eşitsiz sayımı somutlaştırır. Durum içinde bulunmasına rağmen durumda sayılmayan proletarya, göçmen, vb. etrafında düşünebileceğimiz tekil öge, devlet tarafından ikinci kere sayılmaz. Sayımın tam olarak yapılamaması, Badiou'nun devlet düzleminde beliren ama devletle ve yönetim faaliyetiyle aynı şey olmayan bir mesele olarak siyaseti formüle etmesine olanak sağlar.

178

Özgül Bir Sorun Olarak Siyaset

Badiou'nun düşüncesinde siyaset, bir yandan duruma içkin boşlukla, diğer yandan devletin sayımıyla üretilen bir diğer içkin unsur fazlalık arasındaki diyalektikle farklı bir ilişki kurmaktır (Türk, 2013: 249). Nasıl ki boşluk belirsizse ve tam olarak ölçülemiyorsa benzer şekilde devlet de aynı belirsizliği korur. Yani devletin süper gücünün bireylerin gücünü ne kadar aştığını tam olarak söyleyemeyiz. Durumun durumunun durumun gücünü/iktidarını ne kadar aştığını bilemeyiz. Bu güç farkı veyahut fazlalık, gezgindir (Badiou, 2005a: 144). Eşitsizliğin kanıksandığı çağdaş liberal dünyada devletin iktidarını ölçmek bu sebeple imkânsız görülür. Devletle benzer şekilde sermayenin de gücü ölçülemez, herhangi bir noktaya sabitlenemez. Sermaye sürekli akar. Badiou'nun belirttiği gibi, bu durum kolektiflerin öznel kaderine onların kim olduğundan bağımsız bir şekilde hâkim olur. Güç farkının eşitlikçi olmayan bilincinin dayanağı devletin, sermayenin, vb. gücünün ölçüsüzlüğüdür. Fakat bu ölçüsüzlük ve eşitsizlik, görünüşünün aksine, mutlak değildir. Bir olayla devletin gezgin fazlalığını ölçmek ve eşitlikçi maksimi uygulamaya geçirmek mümkündür. Bunun yolu da devletin iktidarının sert bir belirlenimi aracılığıyla devleti, durumun durumunu bir mesafeye koymaktır. Çünkü devletin iktidarının fazlalığından ziyade bu fazlalığın gezginliği eşitlikçi mantığın somutlaşmasını engeller. Devlet iktidarı gücünün gezginliğinden kaynaklanır (Badiou, 2005a: 149).

Devlete bir mesafe koymak, ondan yayılan mutlaklık imgesinin dışına çıkabilmek, yani devletten başka türlü düşünebilmektir. Böyle bir

düşünme biçimi siyasaldır. Badiou'nun da belirttiği gibi, tikeli somutlaştıran, evrenselliği yakalamaktan uzak olan devlet karşısında siyaset, durum içinde düşünülemez olanı düşündürmek (Badiou, 2011: 10). Düşünülmeyeni düşünmek, bir durum içinde şeylerin egemen halinin gölgede bıraktığı bir imkânı aramaktır. Durumun yasasında kaydedilemeyen, oradan imkânsız görünen noktaya erişmek ve tutunmaktır (Badiou, 2018: 5). Siyasal bir etkinlik, devlet ya da ekonominin kör yasalarınca denetlenemeyen aktif bir olanak arar. Devlete mesafe almak, ona karşı çalışan böyle bir olanağı aramaktır. Gerçek bir siyaset bu bakımdan düzensizliklerin en radikal sonuçlarını dikkate alarak yapının aleyhine çalışır. Devletin kapatmaya çalıştığı, çeşitli şekillerde mücadele ettiği boşluğu kapatma yeteneğini tüketir (Badiou, 2006: 49).

Devletin boşlukla, yani bir-sayıma direnen sayılamaz olanla mücadele gücünü tüketmek, devletin sayımından "eksiltme" ile aynı anlama gelir. Devlete mesafe alma, devletin gücünden bir tür eksiltmedir ve siyaseten anlamlıdır. Mesafe alma, durumda boşluk yokmuş gibi davranmaya imkân veren, yani gerçeği taklide bağlayan mahrem ve zorunlu bağların sökülme tekniğidir (Badiou, 2011: 57). Bağları sökmek, devlete mesafe olarak devletin gücünün sınırını göstermektir. Siyasal olay ile birlikte siyaset, devlete mesafe almak ve devletin gücünden çalmak anlamına bürünür (Badiou, 2005a: 148). Birlik gibi bir illüzyonu üreten ve gerçeği yansıtmayan yönetim tekniklerinden onlara bir tür mesafe alma olması sebebiyle farklılaşan siyaset, temsil edilebilir bütün formların eleştirisi olarak boşluğun kenarında, kıyısında işler. Devletin heterojen düzenine karşı homojen çoklukları çağırır (Badiou, 2005a: 77). Durumdaki boşluğu sayma iktidarı aracılığıyla engellemeye çalışan devlet karşısında siyaset, devlete mesafe koyup bu mesafeyi inşa eder. Bu yüzden bir güç/iktidar uygulaması olmayan siyaset bizatihi bu uygulamalarda bir kırılmadır. Devletin gücü mümkün olan ile olmayan arasına ayırım çizgisini çekebilmesinde temsil olduğundan devlete mesafe alma bu güçten bir eksiltme, başka bir deyişle, bir çalma işlemidir (Badiou, 2011a: 25). Tabiiyet zincirlerini koparır ve devlet mekanizmasını bozar. Devlete mesafe olarak devletin mekanizmasını bozmak, taklide, eskinin tekrarına dayanan durumda kesinti yaratan yaratıcı bölme sorunudur (Laclau, 2007: 57). Bilinenin tikelliğinin, statükonun sınıflandırmalarının tabi kılıcı işlemleriyle kurulan birlikten yapılan çıkarma işlemi sayım ve sınıflandırmaları kesintiye uğratar. Farklılıklarla şekillenen gerçekliği imha etmeye değil, sergilemeye çalışır (Badiou, 2011: 76). Her hareketi siyasal olarak görmeyen Badiou'ya göre, bir etkinlik, herhangi toplumsal hizbin mevcut düzene entegre olma talebini aşarak o düzeni bir bütün halinde dönüştürmeyi amaçladığında, diğer bir deyişle, eksiltici olduğunda siyasal hale gelir (Badiou, 2004: 108). Kitle isyanı, yurttaş hareketi

gibi anlarda beliren eksiltme siyaseti, temsil düzleminde görünmeyen gerçekliği sergiler. Durumda ve durumun durumunda sayılmayanlar kendi varlığını ilan ederek devletin sayımından bir çıkarma işlemi gerçekleştirir. Sayılmayanın kendi varlığını ilan etmesi ve birliğin tikel sayım kriterini yerinden etmesi burada siyasetin temel ölçüsü olarak belirir.

Siyasal Olay

Devletin yok saydığı tekil çokluğun bu sayıma karşı gelerek sesini duyurduğu siyasal eylemlilik, Badiou açısından bir olaydır. Olay, gücünü durum içinde sınıflandırılmayandan alır. Siyasetin imkân bulduğu olay, verili durumun içinde vuku bulan, verili duruma yeni bir eklentidir (Badiou, 2005: 184-190). Kimin ve neyin var olduğuna karar veren devlet iktidarı karşısında olayla beraber görünür olmayan varlık kazanır (Badiou, 2011b: 173, 190). İktidarla/devletle araya mesafe koyma, yani bir kopuş olarak olayla birlikte, Badiou'nun düşüncesinde devlet ve siyaset arasında bir ayırım yapma, yani devleti ve siyaseti birbirinden farklılaştırma yolu açılır. Verili veyahut eski olan devlet düzlemi içinde görünür olmayanın görünür olduğu olay üzerinden olaya tabi olarak düşünülen siyaset, verili olanla değil, yeni olanla ilgili hale gelir. Yeniyle bağı sebebiyle Badiou'nun devlet yerine hakikatle bağlantılı düşündüğü siyaset, hakikat üreten ve olayın ortaya çıkabileceği alanlardan biridir. Verili olanın, eskinin varlığını koruyan devlet karşısında verili olanda, durumda bir yenilik olan hakikat, saf bir olayın duruma eklenmesiyle ortaya çıkar. Olaydan önce durumda sadece doğruluk vardır (Badiou, 2005b: 25). Dili bilgi olan, kodlarla kendi içinde eklenilen durumda hakikat bir delik açar, bilgiyi bilgisizliğe dönüştürür.

Durumun bilgi düzlemi karşısında onda delik açan hakikat yenilik düzlemidir. Bir durumun parçalarını sayıp kontrol eden devletten eksiltlen, sayı dışı ve öngörünün ötesinde olandır (Hallward, 1998: 92). Düşünce ve şey arasındaki uyum, yani "doğru" değil, düşünce ve gerçek arasında açılan boşluk veya uyumsuzluktur. Bu düzlemin üretimi, durum içindeki bütün öngörü ve hesapların ötesinde bulunan saf bir olaya bağlıdır (Badiou, 2004: 120). Diğer yandan Badiou'ya göre, her yenilik bir olay değildir. Yenilik, durumun merkezindeki boşluğun olay tarafından açığa çıkarılıp adlandırılmasına bağlıdır (Badiou, 2004: 76). Yeniliğin belirlediği siyasal olay, olan içindeki bilindik kayıtlara indirgenemeyen bir şeyi duyuran bir eklentidir. Bilgi açısından karar verilemez olan alan üzerinde karar verir. Devletin saymadığı, değersiz gördüğü şey, olayla birlikte değer kazanır (Badiou, 2009a: 47). Bir sayıma imkân veren özdeşliklerin, sayımın bozulması olarak olay, aniden beliren ve evrenselleşebilir nitelikteki kolektifin kuruluşudur. Bir-sayımın ötesinde var olan ve hesaba katılmayan

bir şeyin olduğunu gösterir (Badiou, 2004: 130). Düzenin işlemesine önem veren devlet karşısında düzenin kesintiye uğradığı an olarak olay devletin öncelikli etkinlik alanı haline gelir. Kapitalist dünyanın sürekliliğinin bir parçası biçiminde beliren kriz nosyonundan farklı olarak durumu kesintiye uğratan olay, devlet eylemlerinin yoğunlaştığı yer olması sebebiyle devletin gezgin, ölçsüz ve değeri belirsiz iktidarına/gücüne bir ölçü, yani değer verir (Badiou, 2005a: 145-6). Siyasal olayla birlikte öznel ve keyfi devlet iktidarı kesintiye uğrar. Durumun durumunu konfigüre eden siyasal olay, devletin belirsiz gücünün somutlaşacağı bir sahne yaratabildiği için devlet iktidarını ölçebilir.

Devletin Siyasal Olaya Tepkisi

Devletin sayımına karşı ilan olan olay anına devletin tepkisi, güvenlik araçlarını konsolide etmektir. Durumun gücünden daha büyük bir güç olan devletin ölçülemez gücünün fazlalığı olaya verdiği bu tepkide görünür. Durumu yeniden sayarken fazlalık üreten ve ürettiği fazlalığı görmezden gelen devlet karşısında siyaset, sayılmayanın varlık ilanı, boşluğun görünür olmasıdır. Dünyada olmakla birlikte henüz etkili olmayan şey ya da var oluş öncesi durumu belirten boşluğa verilen bir yanıt olarak devlet, güç fazlalığını işte bu anlarda sergiler (Demirtaş, 2018: 59). Var olmayanın görünür hale gelme adına ihtiyaç duyduğu olay, devletin güç/iktidar gösterisini ayartır. Siyasal olay veya genel olarak siyaset, devlet iktidarını çağırır. Çünkü siyaset, kolektif niteliktedir ve durumun parçalarını ilgilendirir (Badiou, 2005a: 144). Siyasetin devlet iktidarını çağırmasının en yaygın işareti siyasetin baskıyla karşılık görmesidir. Baskı, devletin gezgin süper gücünün ampirik biçimidir (Badiou, 2005a: 144). Düzenlenmiş nesnelliğin ilkesi düzenin empozisi olduğundan devlet, siyasal olayı bastırmak için bütün şiddet araçlarını kullanır.

Terörizm nosyonu, devlet ve şiddet arasındaki bu yakın ilişkinin bir örneğidir. Günümüzde devletin varlığını hedef alan eylemler bütünü olarak anlaşılan terörizm, gerçekte devlet iktidarının uygulanışındaki özel bir durumu niteler. Fakat zamanla terörün bu kavranışı yavaş yavaş tersine dönmüştür (Badiou, 2006: 99). Badiou'ya göre terörizmin sebebi, tikele dayalı kapalı bir küme inşa edilen devlette topluluğun tikel bir özelliğinin tözselleştirilmesidir. Töze sadakat, olaya sadakatin tersine, durumun kapalı tikelliğini kendine ilke edinir. Töze uymayan her şey boşaltılarak tözün saflığı garanti altına alınır. "Var olan şey hakkında var olması-zorunlu-değil bildiriminde bulunma" (Badiou, 2005b: 127) anlamındaki terör, "tözün var olabilmelerini sağlamak için, hiçbir şeyin olmaması gerektiğini koyutlamak"ta yatar (Badiou, 2004: 80). Devlet dışı aktörlerin etkinliklerinden ziyade

saflaştırıcı, farkı silen veya boşaltan devlet eylemlerinde somutlaşır. Birliği sağlamakla kendini yükümlü gören devletin görevini yerine getirirken beliren terör, var olan şeyin var olma hakkını teslim etmekten ziyade birliğin özüne uymayanların, örneğin Yahudi'nin, komünistin, vb. var olma hakkına sahip olmadığını olumlamaya dayanır. Oysa Badiou'ya göre hakikat, bir kurgu olan birliğin bilinir olmayı veya bilinmeyenidir ve "boş" bir kategoridir. Devletin varlığı belirli bir gruba tahsis eden eylemleri hakikati de tözelleştirir. Töz bağlamında hüküm süren özdeşlikler dünyada yaşanan felaketlerin sebebidir. Genel olarak felaketi "felsefenin kendi ötekisini yok etmek istemesi" (Badiou, 2005b: 131) biçiminde tanımlayan Badiou'da terör, bu felaketlerin görünür olduğu alanlardan biridir. Birliğin birine uymayanı, farklıyı mutlak yok etme ilkesi benimsendiğinde bir tür felaket olarak terör duyulur (Badiou, 2005b: 129). Töze sadakat ve felaket arasındaki bağlantı, Badiou'nun terörü devletle birlikte düşünmesine olanak tanır. Terörün anlamında, devletin varlığını dış güçlerin hedef almasıyla görünür olan şiddetten devlet şiddetine doğru bir yer değiştirme gerçekleşir. Durumun durumu olarak durumun yapısını korumakla görevli devlet gücünün durumdan "gezgin" fazlalığının ölçsüzlüğü sebebiyle terör, devlet edimlerinin yanında taşıdığı şiddet ve baskının uç veya aşırı biçimi olarak kadraja girer.

Devletin gücünü üzerine çekerek sabitleme olanağı barındıran siyasal bir olay, devlet iktidarını, bu iktidarın kapsadığı terörü görünür kılar. Devletçi fazlalığın/aşırılığın gezginliği bir tür ölçme edimi olan olayla askıya alınır. Devlete mesafe alma, devletin gücünden eksiltme ve siyasal olay nosyonlarıyla birlikte genel olarak siyaset adlandırılmayana adlandırma, istikrara kavuşturma uğraşına bürünür (Badiou, 2005b: 74). Oysa modern düşüncede ve günümüzdeki uygulamalarda siyasetin devletle özdeşleştirildiğini görürüz. Örneğin, parlamenter demokrasilerde oy verme eylemine indirgenen yurttaşlık, devlet ve politika özdeşliğinin bir temsilidir. Böyle bir özdeşlik, Badiou'nun düşüncesinde farklı iki mesele olarak ele alınan devlet ve siyaset arasındaki mesafeyi ortadan kaldırır. Oysa Badiou'nun belirttiği gibi, halihazırdaki parlamenter sistemde çoklu değişik siyasetlerin varlığı bir kurgudur. Gerçekte sadece bir siyaset vardır. Sağ ve sol diye ayrılırsalar da bütün hükümetler kapitalist oligarşiye boyun eğmiş durumdadır. Yaşadığımız tek siyaset, oligarşinin yönetimi olduğu için "sermaye-parlamentarizmi" olarak adlandırılmayı hak eder. O bir siyaset değildir, varlık koşulu global liberal kapitalizmi benimsemiş yönetimler olan devlet-yönetimci bir inşadır (Badiou, 2018: 75). Devlet-yönetimci kurgunun bir parçası olan temsili demokrasi, yapısal olarak sermaye tarafından kontrol edilir. Bu sebeple Badiou için parlamenter demokrasi aynı zamanda parlamenter kapitalizmdir (Badiou, 2016: 67, 71). Bu kurguda olumlanan

farklar, gerçekte kapitalist dünyanın tolere ettiği küçük farklardır. Devletin sınıflandırmalarını geçersizleştirerek verili ayrımların ötesinde birlikte yaşamı hayal etmeye imkân veren Mayıs 68 gibi çeşitli siyasal olay örnekleri, devlet uzamını, yönetim etkinliklerini aşan bir fenomen olarak siyaseti düşündürür.

Sonuç: Özgürleştirici ve Eşitlikçi Bir Siyaset

Devlet düzleminde devlete karşı işleyen kolektif bir edim olarak siyaset, devlete mesafe alış sayesinde vuku bulduğundan devlet düzleminden ayrılır. Sürekli durumun içerdiklerini yaptığı gruplandırmalarla sayan devlet herkesi ve her şeyi tam olarak saydığını, yani temsil ettiğini var sayar. Durumun durumu devlet, durum içindeki bütün parçaları veya durumun alt kümelerini kodlayan bir operasyondur. Oysa her çokluğun başkılığı gereği tam sayım imkansızdır. Tam olarak sayılmayan ve temsil edilmeyenler açısından devletin her şeyi tam saydığı iddiası baskı ve tabiiyetin artması anlamına gelir. Devletin gücünün ölçülemeyen fazlalığı sebebiyle söz konusu baskı ve tabiiyet koşullarının bir sonu ve ölçüsü yoktur.

Devletin ve durumun içinden bakıldığında baskı, tabiiyet ve terörle somutlaşan yok sayma, siyasete olanak tanıyan bir çekirdektir. Bağımlılık ilişkisini yeniden üreten eylemler bütünü olmanın aksine siyaset, düzeni sağlama alan yönetsel faaliyetlerden farklı olarak özgürleşme siyasetidir ve özgürleştiricidir (Badiou, 2005a: 145). Devlet, durumun parçalarının ölçüsüz köleliğidir. Bu köleliği devamlı hale getirmede devlet iktidarının gezginliği, ölçüden yoksunluğu etkilidir. Devlet karşısında siyaset, devletin ölçülemeyen, gezgin fazlalığını ölçerek sabitleme girişimi ve bir özgürlük edimidir. Badiou'nun askıya uğrattığı edimler bütünü olarak siyaset anlayışı kapsamında düşünüldüğünde, devletin ölçüsüz gücüne karşı ölçünün kolektif kurulumu yoluyla devleti belirli bir mesafeye koyma özgürlüğün muhtevasıdır (Badiou, 2005a: 145). Özgürleştirici siyaset, durum içerisinden imkânsız ilan edileni mümkün gösterir (Badiou, 2004: 119). Devletin yok saydığı, adsız bıraktığı, önemsiz gördüğü ve örtük biçimde köleleştirdiği anonim kitlelerin (belgesiz işçiler, vb.) devlet karşısındaki zaferi özgürleştirici bir siyasettir (Badiou, 2011a: 22; 2011b: 195). Bir olayla adı duyulan söz konusu kitleler, devletin çizdiği sınırlarda devletin istediği gibi yaşamaya son veren militanlardır.

Badiou'nun düşüncesinde siyaset özgürleştirici olmanın yanı sıra eşitlikçidir. Buradaki eşitlik, sosyal statülerin, gelirlerin, vb. eşitliği değildir. Öznel nitelikteki eşitliğin sosyal olanla bir ilgisi bulunmaz. Siyasetle ilgili olan eşitlik siyasal bir maksimdir (Badiou, 2005a: 98). Siyasal bir maksim olmayı "idea" nosyonu yerine kullanan Badiou açısından eşitlik bir ideadır, çünkü

özgürleşme siyasetinin sekanslarında oluşur ve siyasal ilanın bir değişmezidir (Badiou, 2015: 64). Siyasal aktörün insana özgü bir kapasiteyle, yani düşünme kapasitesiyle temsil edilmesidir. Düşünme, hakikatin insanı yakalayıp kat etmesini sağlayan şeydir. Hakikat tarafından kat ve alt edilen insandaki bu etki düşünmeye bağlıdır (Badiou, 2006: 38-40). Planlayıp arzu ettiğimize denk olmayan siyasal eşitlik, olan sıfatıyla burada ve şimdi olayın ateşi altında olduğunu beyan ettiğimizdir. Siyasal aktörün, biricik insani kapasitenin tek işareti altında temsil edilmesidir. Eylemin hedefi olmayan eşitlik, faaliyetlerin aksiyomudur. Bu bakımdan devlet programına sığmayan siyasal eşitlik, adaletin teorik adıdır: Çıkarlardan bütünüyle arınmış bir öznelliğe gönderir (Badiou, 2006: 40). Tikel çıkardan farklılaşan eşitlik, düşünmedir: Herkes adil olanı olmayandan ayırt etme yetisi bakımından eşittir.

Bütün varlıklar hayatta kalma güdüsü etrafında dile getirilen bir çıkara sahiptir. Oysa düşünme, tek ayırıcı insani yetenektir. İnsanın mevzu bahis ayırıcı özelliğini insanın hükümlanlığına dönüştürmeyen Badiou'ya göre düşünme, düşünen hayvanın hakikate yakalanmasıdır. Düşünen ve hakikate yakalanan insan, hakikati somutlaştırma kudretini kazanır. Bir siyasi yönelimin hakikate yönelmesinin koşulu insanların bu eşitliğinin kabul edilmesidir (Badiou, 2006: 39). Oysa eşitsizlikleri konsolide eden devlet, hakikate dokunan siyasetin varlığına kayıtsız ya da düşmandır. Devlet açısından önemli olan siyasal birliği kuran işlevlerin yerine gelmesidir (Badiou, 2005a: 100). Devlette, siyasal birliğin işlevlerinde kesintiye uğrayış olarak siyaset devlet için sorun çıkarır. Devlet ile araya mesafe koymadan, yani devletin gezgin gücü ölçülmeden eşitlikçi siyaset belirmez. Eşitlikçi mantığın ancak siyasal bir müdahaleyle belirmesi, eşitliğin devlet düzleminde gölgede kaldığını gösterir. Eşitlikçi mantığın gölgede kalmasının sebebi devletin gücünün fazlalığı kadar bu fazlalığın ölçülemez olmasıdır (Diken, 2013: 114). Devlet içindeki işlevlerden farklı eylemler bütünü eşitlikçi ve özgürleştirici bir siyaset bu sebeple devlet eliyle yürütülen faaliyetlerle değil, devlet düzeninin bozulduğu zamanlarda, yani siyasal olaylarla somutlaşır.

KAYNAKÇA

- Badiou, Alain (2004), **Etik**, çev. Tuncay Birkan, İstanbul: Metis.
- Badiou, Alain (2005), **Being and Event**, çev. Oliver Feltham, London: Continuum.
- Badiou, Alain (2005a), **Metapolitics**, çev. Jason Barker, Londra: Verso.
- Badiou, Alain (2005b), **Felsefe İçin Manifesto**, çev. Nilgün Tural ve Hakkı Hünler, İzmir: Ara-lık.
- Badiou, Alain (2006), **Sonsuz Düşünce**, çev. Işık Ergüden ve Tuncay Birkan, İstanbul: Metis.
- Badiou, Alain (2009), **Logics of Worlds**, çev. Alberto Toscano, Londra: Continuum.
- Badiou, Alain (2009a), **Felsefe ve Güncellik**, çev. Özgür Aktok, İstanbul: Encore.
- Badiou, Alain (2011), **Yüzyıl**, çev. Işık Ergüden, İstanbul: Sel.
- Badiou, Alain (2011a), "Komünizmin İdea'sı" **Bir İdea Olarak Komünizm** içinde, çev. Ahmet Ergenç ve Ebru Kılıç, İstanbul: Ayrıntı.
- Badiou, Alain (2011b), **Komünist Hipotez**, çev. Oylum Bülbül, İstanbul: Encore.
- Badiou, Alain (2015), **Fransız Felsefesinin Macerası**, çev. Burcu Yalın, İstanbul: Metis.
- Badiou, Alain (2016), **What Is To Be Done?**, çev. Susan Spitzer, Cambridge: Polity.
- Badiou, Alain (2018), **Greece And The Re-Invention Of Politics**, çev. David Broder, Londra: Verso.
- Çetinkaya, Hüsamettin (2005), "Sonsöz" **Felsefe İçin Manifesto** içinde, İzmir: Ara-lık.
- Demirtaş, Mustafa (2018), **Özgürleşme Siyasetinde Fark ve Olay**, İstanbul: Otonom.
- D'Entrèves, Alexander P. (1967), **The Notion of The State**, London: Oxford University Press.
- Diken, Bülent (2013), **İsyân, Devrim, Eleştiri**, çev. Can Evren, İstanbul: Metis.
- Hallward, Peter (1998), "Generic Sovereignty" **Angelaki Journal of The Theoretical Humanities**, vol. 3 (3), s.s. 87-110, Londra: Routledge.

ALAIN BADIOU'NUN DÜŞÜNCESİNDE DEVLET VE SİYASET
Zeliha DİŞCI

Laclau, Ernesto (2007), **Popülist Akıl Üzerine**, çev. Nur Betül Çelik, Ankara:
Epos.

Türk, Duygu (2013), **Öteki, Düşman, Olay**, İstanbul: Metis.